

Gabriel García Márquez

Csipkerózsika a repülőgépen

Szép volt és ruganyos, bőre finom és színe mint a kenyéré, szeme mandulavágású és zöld, haja hosszú, sima és fekete, és olyan ősiség sugárzott belőle, hogy ugyanúgy lehetett indonéz, mint az Andokba való. Rafinált ízléssel volt öltözve: hiúzprém kiskabát, nyersselyem blúz nagyon halvány virágmin-tával, lenvászon nadrág és lapos sarkú, bougainvillea-színű cipő. „A legszebb nő, akit életemben láttam”, mondtam magamban, amikor nesztelen nőstény-oroszlán-lépteivel elhaladt mellettem, miközben a párizsi Charles de Gaulle repülőtéren sorban álltam, hogy feljussak a New York-i gépre. Természetfeletti jelenés volt, egy pillanatra villant elém, aztán eltűnt az előcsarnok nyüzsgő sokaságában.

Reggel kilenc óra volt. Az előző estétől fogva esett a hó, és a város utcáiban a szokásosnál is nagyobb volt a forgalom, az autópályán meg a szokásosnál is lassúbb, az út szélén hosszú sorban álltak a teherautók, s a kocsik füstölögtek a hóban. A repülőtér előcsarnokában viszont továbbra is tavasz volt.

Abban a sorban, ahol én várakoztam, egy holland öregasszony állt előttem, és majdnem egy órán át vitatkozott azon, hogy mennyit nyom a tizenegy bőröndje. Már kezdtem elunni, amikor megláttam a felvillanó jelenést, és elállt tőle a lélegzetem, így aztán nem tudtam meg, hogy ért véget a vita, csak a repülőtéri tisztviselőnő szemrehányó sürgetésére szálltam le a felhőkből. Mentegézősképpen megkérdeztem, szerinte van-e olyan, hogy meglátni és megszeretni.

– Hát persze – mondta. – Csak ilyen van, más nem lehet. – A számítógép monitorjáról föl se nézve megkérdezte, milyen ülést kérek: dohányzót vagy nem dohányzót.

– Mindegy – mondtam egy kis nyomatékkal –, csak ne a tizenegy bőrönd mellett legyen.

A tisztviselőnő, továbbra is a zöld fényű monitort nézve, egy üzleti mosollyal köszönte meg a mondatot.

– Válasszon egy számot – mondta –: három, négy vagy hét.

– Négy.

Mosolya diadalmasan szikrázott fel.

– Tizenöt éve vagyok itt – mondta –, de maga az első, aki nem a hetest választja.

Ráírta a beszállókártyámra az ülés számát, és átnyújtotta, a többi papírommal együtt, először nézve rám szőlőszínű szemével, melyből addig is vigaszt

meríthettem, amíg viszont nem látom a tüneményt. Csak ekkor mondta meg, hogy a repülőtér épp az előbb zárt be, és minden járatot felfüggesztettek.

– Meddig?

– Amíg a jó Isten akarja – mondta mosolyogva. – A rádió ma reggel bementa, hogy az év legnagyobb havazása lesz.

Tévedett: az évszázad legnagyobb havazása lett. De az elsőosztályú váróteremben olyan igazi tavasz volt, hogy élő rózsák virítottak a vázákban, és még a konzerv zene is olyan éterien és andalítóan szólt, ahogyan alkotói megálmodták. Hirtelen arra gondoltam, hogy ezt a helyet a tünemény is alkalmas menekdeknek találhatja, és, vakmerőségembe beleborzongva, a többi váróteremben is körülnéztem, hogy nem látom-e valahol. De többnyire csak férfiak voltak ott, a valóságos világból, angol nyelvű újságokat olvastak, meg egy-egy feleség, aki ezalatt más férfiakra gondolt, elnézve a panorámaablakokon át a hóba fulladt repülőgépeket, a jéggé dermedt gyárakat, Roissy csaták dúlta mezőit. Déli tizenkettő után már egyetlen szabad hely sem akadt, és olyan elviselhetetlenül meleg volt, hogy kimenekültem egy kis levegőt szívni.

Odakint döbbenetes látvány fogadott. A világ minden tájáról összeverődött emberek úgy ellepték a várótermeket, hogy sokan kiszorultak belőlük, és a fülledt folyosókon meg a lépcsőkön táboroztak le: ott feküdtek a földön az állataikkal, a gyerekeikkel meg a cókókjukkal. Mert a városi buszjáratok is leálltak, és az átlátszó műanyagépület olyan volt, mint egy hatalmas úrszonda, mely viharba került és hajótörést szenvedett. Nem tudtam elhessegetni azt a gondolatot, hogy a lány talán ott van valahol ezek között a szelíd hordák között, és újra reménykedni kezdtem.

Mire eljött az ebédidő, már mindnyájan tudtuk, hogy hajótöröttek vagyunk. A hét zsúfolt étterem, a meleg büfék és a presszók előtt vételen sorok álltak, és alig három óra múlva mindent be kellett zárni, mert már nem volt se enni-, se innivaló. A gyerekek, akik egyszer csak olyanok lettek, mintha a világ összes gyereke volnának, hirtelen sírni kezdtek, egyszerre mind, és a tömeg csordaszagot kezdett árasztani. Ez már az ösztönök ideje volt. Az egyetlen ennivaló, amihez a tülekedésben hozzájutottam, a két utolsó pohár krémfagylalt volt egy gyerekbüfében. Miközben a pincérek sorban rárakták a székeket a felszabaduló asztalokra, a pultnál állva lassan kana-

laztam a fagyaltot, és önmagamot bámultam a pult mögötti tükörben, ahogy az utolsó papírporhárból az utolsó papírkanállal eszem a fagyaltot, és a lányra gondolok.

A New York-i gép, melynek délelőtt tizenegykor kellett volna indulnia, este nyolckor szállt fel. Mikor végre sikerült feljutnom a gépre, az első osztály utasai már a helyükön ültek, és egy légikisasszony engem is a helyemre kísért. Elállt a lélegzetem. A mellettem lévő ülésen, az ablaknál, a tünemény a gyakorlott utazók magabiztosságával éppen birtokba vette a maga helyét. „Ha ezt egyszer megírnám, senki se hinné el”, gondoltam. És odamormogtam neki valami bizonytalan köszönésfélét, de nem hallotta meg.

Úgy rendezkedett be, mintha hosszú évekre ott maradna: minden holmit a maga helyére rakott, szép sorjában, mígnem olyan otthonos rend lett körülötte, mint egy ideális lakásban, ahol minden kéznél van. Mialatt rendezkedett, a steward hozta az utasköszöntő pezsgőt. Megfogtam egy poharat, hogy odanyújtsam neki, de még időben meggondoltam magam. Mert csak egy pohár vizet akart, és arra is megkérte a stewardot, először valami megfajthetetlen francia nyelven, aztán angolul, de alig érthetőbben, hogy ne keltse föl az utazás alatt, semmi okból se. Mély, meleg hangjában keleti szomorúság bujkált.

Mikor megkapta a pohár vizet, kinyitotta a térdére fektetett neszesszert, mely rézveretes sarkaival nagyanyáink bőröndjeihez hasonlított, és kivett két arany színű tablettát egy szelencéből, különböző színes tabletták közül. Minden mozdulata olyan módszeres és pontos volt, mintha nem lenne semmi olyasmi a világon, amit az ő számára a születése óta előre meg ne terveztek volna. Végül leeresztette az ablakfüggönnyt, hátradöntötte az ülését, amennyire csak lehetett, derékig magára terítette a takarót, de a cipőjét nem vette le, feltette az arcára a sötétítő maszkot, félig elfordult az ülésen, háttal nekem, és szünet nélkül, egyetlen sóhajtás nélkül, egyetlen moccanás nélkül átaludta a nyolc örökké tartó órát, plusz tizenkét percet, amíg a gép New Yorkba ért.

Élménydús utazás volt. Mindig is úgy tartottam, hogy nincs szebb a természetben egy szép nőnél, úgyhogy egy pillanatra se tudtam szabadulni a mellettem alvó mesebeli lény varázsától. Mihelyt felszállt a gép, a steward eltűnt, és egy kartéziánus légikisasszony váltotta fel: a légikisasszony fel akarta ébreszteni a lányt, hogy átadja neki a távkapcsolót meg a fülhallgatót. Elismételtem, amit a lány a stewardnak mondott, de a légikisasszony mindenáron tőle magától akarta hallani, hogy vacsorát se kér. A stewardnak kellett megerősítenie, hogy valóban nem kér, de a légikisasszony még így is megdorgált engem, amiért nincs a lány nyakába akasztva a tábla azzal a felirattal, hogy „ne keltsenek fel”.

Magányosan költöttem el a vacsorámat, magam-

nak mondva el némán mindazt, amit neki mondtam volna el, ha ébren van. Olyan kőmereven aludt, hogy egyszer csak elfogott az aggodalom: altató helyett tán csak nem haltató tablettákat vett be? Valahányszor megfogtam a poharamat, mindig megemeltem egy kicsit a lány felé.

– Egészségedre, te tünemény.

Vacsora után eloltották a lámpákat, és vetíteni kezdték a filmet, amit senki se nézett, mi ketten pedig egyedül maradtunk a világra boruló sötétségben. Az évszázad legnagyobb vihara elmúlt, az Atlanti óceán fölött hatalmas és tiszta volt az éj, és a repülőgép mintha mozdulatlanul állt volna a csillagok közt. Ekkor nézni kezdtem őt, lassan araszolva rajta a tekintetemmel, és csak néztem, órákon át: az egyetlen életjel, amit észrevettem rajta, álmainak egy-egy árnyékfoltja volt, melyek úgy suhantak át a homlokán, mint a víz tükrén a felhők. Nyakára olyan vékony lánc símult, hogy jóformán beleolvadt arany színű bőrébe, tökéletes formájú füle nem volt kilyukasztva, körme egészségesen rózsaszínű volt, és bal kezén karkikagyűrűt viselt. Mivel nem lehetett több húsz évesnél, azzal vigasztaltam magam, hogy biztosan nincs még férjnél, hanem csak éppen jegyben jár valakivel, egy kis időre. „Csak a tudat, hogy alszol, és hogy biztosan ringat testedhez szirtult öble ölelő karjaimnak: álmaid békességét magammá így virrasztom.”, mondtam magamban, Gerardo Diego mesteri szonettjét idézve a pezsgőhab tajtékán. Aztán hátrahajtottam az ülésemet, hogy egy vonalban legyen az övével, és úgy feküdtünk egymás mellett, mint egy családi ágyban, csak még szorosabban. Lehelete ugyanolyan meleg volt, mint a hangja, és a bőréből enyhe pára áradt felém, ami csakis szépségének illata lehetett. Szinte hihetetlen volt: az előző év tavaszán olvastam el Kavabata Jaszunari szép regényét, mely bizonyos kyotói öregemberekről szól, akik hatalmas összegeket fizetnek azért, hogy egy éjszakán nézhesék a város legszebb lányait, amint meztelenül és elkábítva fekszenek mellettük, ők pedig ott haldokolnak a szerelemtől, ugyanabban az ágyban. Nem ébreszthetik fel, és nem is érinthetik meg őket, de még csak meg sem próbálják, mert a gyönyör éppen abban rejlik, hogy alvás közben láthatják őket. Azon az éjszakán, miközben a tünemény álmát vigyáztam, nemcsak megértettem ezt az aggkori ínycsicséget, hanem teljességében ki is élveztem.

– Ki hitte volna – mondtam magamban, a pezsgő által felfokozott büszkeséggel —: hogy én, az öreg japán, ilyen magaslatokba jutok.

Azt hiszem, több órán át aludtam, a pezsgőtől és a film néma puskaropogásától leterítve, és hasogató fejfájással ébredtem fel. Kimentem a vécére. Két sorrall mögöttem, kicsavarodott testtel, ott feküdt az ülésén a tizenegy bőröndös öregasszony. Olyan volt, mint egy csatatéren felejtett hullá. A földön, a székek

közi folyosó közepén ott hevert az olvasószemüvege meg a színes gyöngyökből fűzött rózsafűzére, és egy pillanatig jólesően ízlelgettem az a felett érzett hitvány kis örömet, hogy nem vettem fel őket.

Miután a sok pezsgő eltávozott belőlem, a tükörben megpillantottam magam: csúf voltam és szálnalmas: elszőrnyedtem azon, hogy így ki tud vetköztetni magamból a szerelem. A repülőgép hirtelen előrebukott, aztán feltápáskodott valahogy, és ügetve repült tovább. Kigyúlt a felirat, mely arra figyelmeztetett, hogy térjek vissza a helyemre. Szaladni kezdtem, abban a reményben, hogy a lány Isten dühkitöréseire majd csak felébred, és akkor az én karomba fog bújni rémületében. Futás közben majdnem rátapostam a holland öregasszony szemüvegére, aminek szívből örültem volna. De aztán visszamentem, felvettem a földről, és az ölébe tettem, mert hirtelen eltöltött a hála, hogy a négyes számú ülést nem ő választotta énelőttem.

A tünemény álma legyőzhetetlen volt. Mikor a gép újra simán szállt tovább, elfogott a kisértés – és alig tudtam ellenálni neki –, hogy valamilyen ürüggyel felrázzam álmából, mert az utazás utolsó órájában már csak egyetlen vágyam volt: az, hogy ébren legyen, és úgy nézhessem, még ha dühös is lesz érte: így visszanyerhetném a szabadságomat, és talán az

ifjúságomat is. De nem voltam rá képes. „A fene egyen meg”, mondtam magamban mélységes megvetéssel. „Miért nem Bikának születtem!”

Magától ébredt föl, abban a pillanatban, amikor kigyulladt a felirat, hogy nemsokára leszállunk: olyan szép volt és üde, mintha egy rózsaaegyben aludt volna. Csak ekkor eszméltem rá, hogy a repülőgépen egymás mellett ülő utasok, ugyanúgy, mint az öreg házaspárok, nem kívánnak jó reggelt egymásnak, amikor felébrednek. Ő se kívánt nekem. Levette a maszkját, kinyitotta ragyogó szemét, függőlegesre állította ülésének támláját, félredobta a takaróját, megrázta a fürtjeit, mire azok a saját súlyuktól elrendeződtek, újra a térdére tette neszesszerét, gyorsan és szükségtelenül kisminkelte magát, mely művelet éppen addig tartott, amíg ki nem nyílt az ajtó, így egyszer sem kellett rám néznie. Mikor kinyílt az ajtó, belebújt a hiúzbundájába, s majdhogynem átmászott rajtam, egy szokványos bocsánatkéréssel, melyet a mi Amerikánk színtiszta spanyol nyelvén rebegett el, és már ment is, búcsú nélkül, és anélkül, hogy legalább megköszönte volna a sok erőfeszítést, amit a kettőnk boldog éjszakájáért tettem; ment, és eltűnt New York amazonaszi őserdejében, de úgy, hogy máig sem került elő.

Székács Vera fordítása

Gerardo Diego

Álmatlanul

*Te és csak pőre álmod. Nem. Nem tudhatsz semmit.
Alszol csak te. Semmit sem tudhatsz. Csak én ébren.
Csakhát: ártatlanul te. Egy ég alatti kétkben.
Oly álomringatásban, ahogy hajókhoz illik.*

*Börtönbe zárt a léted, rejtik előlem mindig
kulcsát, hogy légy bezárva. Ahogy tündököl jégben
levél kristályá fagyva. Nem. Így nincs röpülés sem.
Madaraimnak szárnya nem vihet föl hozzád.*

*Csak a tudat, hogy alszol, és hogy biztosan ringat
testedhez szirtult öble ölelő karjaimnak:
álmaid békességét magammá így virrasztom.*

*Vagyok sziget fegyence: tested a szolgaságom.
Álmatlan, félőrültként örködni sziklaparton.
Hogy, mint hajókhoz illik, úgy ringasson az álom.*

Veress Miklós fordítása

